

En plena efervescència precongressual d'ERC, Joan Puigcercós, actual secretari general i candidat a presidir la formació republicana, presenta aquesta setmana el llibre 'Generació.cat' (L'Arquer), una reflexió sobre l'independentisme i les esquerres. Us oferim un fragment de la tercera part del llibre, "Una nova revolució liberal". Puigcercós hi reivindica per a les esquerres aquesta ideologia, que la dreta s'ha apropiat, segons el seu el seu parer, i n'ha fet un mal ús.

## Generació.cat

### Una nova revolució liberal

JOAN PUIGCERCÓS

"Tinc la sensació que l'esquerra política no és o no ha estat prou valenta per dir clarament que determinats esquemes de la socialdemocràcia no és que hagin passat a millor vida, però sí que cal repensar-los i reinventar-los. I aquesta falta de valentia per redefinir una política econòmica d'esquerres ha fet que la dreta s'hagi pogut apropiat d'algunes de les tesis del liberalisme. Jo crec que això ha comportat que es facin determinades concessions a la dreta. I el liberalisme, sobretot el d'arrel clàssica, podríem dir, fins i tot, que és més propi de l'esquerra. A mi, però, m'agrada més parlar de republicanisme. Crec que és la nostra manera d'entendre la llibertat en les actituds i valors, i en molts altres aspectes de la nostra societat. Per això el liberalisme clàssic també forma part del nostre republicanisme. L'anomenat neoliberalisme, que arrenca amb Ronald Reagan i Margaret Thatcher als anys vuitanta, és una perversió dels principis liberals, tal com els entenien, per exemple, Adam Smith o Wilhelm von Humboldt. Un cas evident és el foment de la lliure competència. El neoliberalisme s'ha servit del concepte de mercat, com a millor manera d'afavorir la competència, per imposar polítiques econòmiques que s'han convertit en un vehicle per a la consolidació de poders monopolistes en amplis sectors de l'economia local i global i que han ofegat qualsevol pos-



«El primer enemic de la Catalunya futura és la Catalunya passada»

Joan Puigcercós

Generació.cat

Guanyem la partida de la independència



sibilitat d'autèntica competència. Per això, paradoxalment, quan un polític de dretes s'autoproclama liberal vol dir que, a la pràctica, està a favor del monopoli, de les rigideses del mercat, del proteccionisme i de la prebenda. [...] El liberalisme és també una actitud tolerant, dialogant i a favor de la lliure competència i que vol evitar la concentració del poder, tant polític com econòmic. No podem confondre, com s'intenta fer tot sovint, el foment de la lliure competència amb el *laissez faire*: el foment de la lliure competència implica una aposta pública decidida pels emprenedors, la creació d'empreses i per mantenir un marc propici per a la renovació constant del teixit productiu. De fet, podríem dir que

moltes vegades cal un cert grau d'intervenció pública precisament perquè el mercat pugui funcionar en competència, ja que la seva dinàmica natural el sol portar a l'oligopoli. Per tant, l'esquerra política moltes vegades ha renunciat, crec que erròniament, a aquesta paraula –competència– sense adonar-se que la dreta la fa servir però no l'aplica.

"[...] Al liberalisme, en el seu conjunt, li ha passat una cosa semblant al que li va passar al comunisme, quan als teòrics del marxisme se'ls deia que l'economia centralitzada de planificació no tenia garantia d'èxit. Aquests mateixos teòrics més ortodoxos responien que l'URSS no era un model comunista, i assenyalaven que aquest model no s'havia arribat a construir mai. Amb el liberalisme passa una mica el mateix, perquè no hi ha un Estat liberal en estat pur. En el moment que a la gent que s'identifica més amb la dreta se'ls posa en contradicció demanant-los que defensin la competència, es comprova que no la defensen. Quan se'ls demana que es garanteixi la igualtat d'oportunitats, a la pràctica tampoc no la garanteixen. Llavors la sortida que tenen és dir que l'Estat no és realment liberal. I és que el liberalisme no té totes les claus de l'economia. És un conjunt d'elements de participació als quals l'esquerra no pot renunciar, de la mateixa manera que la dreta política també ha incorporat moltes coses de l'esquerra, del socialisme i de la planificació. Hi ha hagut una contaminació mútua. I allò a què no podem renunciar, ni des d'Esquerra Republicana ni des del conjunt de l'esquerra política, és a defensar que la iniciativa privada és creadora de riquesa, que és una pulsio de vida de la societat. Això s'ha d'entendre. Ara,

al mateix temps, i com ja he dit abans, cal dir que no tot s'ha de deixar en mans de la iniciativa privada i creure que només la iniciativa privada podrà tirar endavant l'economia.

"[...] El que vull dir és que l'esquerra ha de deixar els esquemes més nocius que vénen de l'època marxista i ser prou intel·ligent per veure que la dreta fa trampa quan parla del liberalisme. Crec que ho hem de denunciar.

"[...] Jo no estic d'acord amb allò que com menys Estat millor, perquè és una manera massa simple de dir-ho. És evident que si la iniciativa privada es combina amb la iniciativa social i amb l'impuls de l'administració es pot fer un camí important. Les administracions poden prendre la davantera, i poden acabar creant les condicions, el marc de qualitat. Però la iniciativa social, la iniciativa privada, poden ser molt més eficients que la pública. Cal dir que també hi ha iniciativa privada nefasta, aquesta és l'altra, perquè no necessàriament la privatització d'alguns serveis ha de portar a les millors condicions. Cal que siguem, en qualsevol dels sentits, menys dogmàtics quan parlem d'instruments de gestió pública: amb aquesta actitud i des de l'esquerra es poden explorar escenaris interessants de col·laboració pública-privada

"[...] Penso que hem d'entendre l'evolució d'aquest país des dels anys trenta del segle passat. El PSUC, els comunistes, al final de la guerra van acabar sent hegemònics en el si de l'esquerra catalana. En l'època en què hi va haver més partits republicans, jo sempre explico que l'esquerra modernitzadora havia defensat tres coses, que jo crec que són fonamentals. Una de les columnes era la meritocràcia: qui treballa més, qui s'esforça més, ha de tenir premi. També havia defensat el sufragi universal, és a dir,



**"L'anomenat neoliberalisme, que arrenca amb Ronald Reagan i Margaret Thatcher als anys vuitanta, és una perversió dels principis liberals, tal com els entenien, per exemple, Adam Smith o Wilhelm von Humboldt"**

que l'única manera de canviar les coses era el sufragi universal. I també s'apostava per la creença en un model de representació democràtica en el si de l'organització del poder. Aquestes tres característiques són molt pròpies de l'esquerra catalana, fins i tot després que el PSUC fos hegemònic. El mateix PSUC, a poc a poc, va acabar evolucionant fora de l'òrbita soviètica i va empènyer cap a l'eurocomunisme. El resultat és molt clar: els hereus del PSUC estan vius, tot i que encara mantenen una certa rigidesa política, i el PC està enterrat. La societat catalana és una societat que creu molt en la competència i en la meritocràcia; aquestes són dues empremtes de Catalunya. Hi ha un respecte per la individualitat que no coincideix exactament amb el que s'entén com a propietat privada.

**"El liberalisme és també una actitud tolerant, dialogant i a favor de la lliure competència i que vol evitar la concentració del poder, tant polític com econòmic"**

"[...] Segurament, quan apareix l'Administració, quan pren força, aquestes formes de cooperació social desapareixen, i al mateix temps pren cos la iniciativa privada. L'esquerra catalana necessita ser molt conscient de tots aquests canvis, tot i que, curiosament, és al PSC a qui li costa més, perquè té una concepció clàssica del paper de l'Administració i de l'Estat, i hi ha una mena de sensació de tibantor, de tensió. El Partit Socialista és segurament el partit de Catalunya més empeltat d'aquesta idea. Ha tingut ministres, ha participat en els diferents governs socialistes de l'Estat i ha creat una estructura de poder al capdavant dels grans municipis i de les diputacions. I per això es nota que a vegades els costa entendre que s'ha de donar marge, que cal deixar que les coses creixin, que tinguin més iniciativa pròpia. L'Administració ha d'aconseguir crear les condicions objectives, crear l'atmosfera, i crec que aquest és el punt de trobada.

"[...] Esquerra va ser, crec, la primera que va entrar seriosament en aquest terreny: entendre que no es podia regalar el pensament liberal a la dreta, que, fins i tot, el convertia en neoliberalisme. Però les dificultats es troben a tot arreu, a Europa, a França en concret. A l'esquerra francesa li està costant molt. Ara com ara, l'esquerra francesa necessita un autèntic sotrac. Però a França hi ha un model que està molt ben instal·lat i que és bastant immune als canvis. Ha eliminat la iniciativa que surt de la societat. El model francès ha creat empreses d'Estat —que algunes funcionaven molt bé, també cal dir-ho—, però, actualment, en el si de la Unió Europea, aquest model comença a trontollar. Hi ha la sensació que l'Administració ho ha de resoldre tot, i això fa que la societat en el seu conjunt esperi a veure què fa l'Administració per a cada ciutadà en concret. Nosaltres hem arribat tard a aquesta onada del benestar que s'ha produït a França i en altres països europeus, però hi ha vegades que tens la impressió que, com a país i com a societat, estem entrant en aquesta dinàmica semblant a la dels francesos, que es basa a esperar per veure que farà l'Administració per a mi, que ens donarà l'Administració."